Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Anu Lähteenmäki-Uutela
Yhteiskunnan muutos/Oikeudenmukaisuus ja toimijuus

6.11.2025

SYKE/2025/2173

Julkinen

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: Ympäristövaliokunta perjantai 07.11.2025 klo 09.30 / U 12/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: UJ 28/2025 vp - U 12/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionin ulkopuolelle sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta https://www.eduskunta.fi/pdf/U+12/2022?lang=fi

Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus kiittää Eduskunnan ympäristövaliokuntaa tilaisuudesta lausua komission lokakuisesta ehdotuksesta ja Suomen kannasta.

Aiemmin Suomen ympäristökeskus on antanut lausuntoja, joissa olemme kannattaneet metsäkatoasetuksen tavoitteita sekä asetuksen tehokasta toimeenpanoa kansallisella lainsäädännöllä. Metsät ovat planeetan elinkelpoisuuden ja ihmiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeisiä. Metsäkato ja metsien ekologisen tilan heikentäminen pitää lopettaa. Eurooppa ja Suomi pystyvät olemaan osa ratkaisua. Kestävien tuotteiden valmistaminen ja kuluttaminen on eurooppalaisille ja suomalaisille mahdollista. Metsäkatoasetus ei kohtuuttomasti rajoita maa- eikä metsätaloutta Suomessa, koska se liittyy vain naudanlihan tuotantoon ja luonnonmetsien hakkuisiin. Asetus ei rajoita muuta maankäyttöä Suomessa. Valmistavia sektoreita asetus kannustaa innovoimaan kestävämpiä raaka-aineita ja rakentamaan luotettavampia toimitusketjuja. Suomen kannattaa olla edelläkävijä eikä tulla tunnetuksi vastuullisuuslainsäädännön jarruttajana.

Uutuus ja haastavuus. Uusi lainsäädäntö on aina uutta, ja metsäkatoasetus on suorastaan kansainvälistä liiketoimintaa mullistava, koska se vaatii tuntemaan hyödykkeiden ja tuotteiden maantieteellisen alkuperän. Yritysten ja viranomaisten tulee perehtyä asetuksen sisältöön, tulkinnat tulee selventää ja viranomaisten tulee neuvoa yrityksiä. Tätä on Suomessa tehty tehokkaasti viimeistään lain voimaatulosta lähtien. Oikeat ongelmat havaitaan ja niihin vastataan, kun lakia aletaan soveltaa, mukaan lukien tietojärjestelmäongelmat. Joulukuu 2025 on hyvä aika aloittaa. Lisäaika ei auta, eikä sitä tarvita. Komissio on jo ehdottanut valvonnan olevan ensin kevennettyä.

Metsäisille maille joustoja, jos metsäkato on vähäistä? Suomen ei ole syytä ehdottaa joustoja metsäisille maille, joissa metsäkatoriski on pieni. Matalan riskin maat on asetuksen kattamien hyödykkeiden ja tuotteiden osalta jo luokiteltu matalan riskin maiksi, ja Suomi on tällä listalla. Jos asetuksen soveltamisalaan kuuluviin hyödykkeisiin tai tuotteisiin kytkeytyvä metsäkato jossakin maassa on hyvin vähäistä, metsäkadon torjuminenkin vaatii tältä maalta vain hyvin vähän.

Toimijoiden, jatkojalostusvaiheen toimijoiden ja kauppaa käyvien vastuu. Suomen ympäristökeskus on samaa mieltä komission ja valtioneuvoston kanssa siitä, että ensimmäisen markkinoille saattajan vastuu on keskeisintä. Riittää, että tämä toimija ottaa vastuun tuotteen alkuperästä ja tuotannon kestävyydestä. Komission ehdotus vähentää yritysten hallinnollista taakkaa roimasti. Ensisijaisesti asetuksen toimeenpanossa on syytä keskittyä suuriin kansainvälistä kauppaa tekeviin rehu-, ruoka- ja metsäteollisuussektorien yrityksiin, joilla on vaikutusvaltaa ja osaamista kestävien toimitusketjujen todentamiseen ja rakentamiseen. Yksityiset standardointiorganisaatiot ja konsultit auttavat yrityksiä verifiointityössä.

Pienten alkutuottajien kevennetty vastuu. Suomen ympäristökeskus on samaa mieltä siitä, että pienille alkutuottajille ei tule asettaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Suomessa on jo aiemmin tulkittu, että tavalliset pienet metsänomistajat ja nautatilalliset eivät muutenkaan ole asetuksen tarkoittamia hyödykkeitä markkinoille saattavia toimijoita.

Johtopäätökset. Komission lokakuun esitys on hyvä kompromissi, jonka taakse jäsenmaat ja parlamentti voidaan saada. Esitys on hyvä myös suomalaisen yhteiskunnan ja talouden kannalta, koska se huomioi yritysten huolet, mutta pitää voimassa globaalit ilmasto- ja luontotavoitteet. Esimerkiksi tämän vuoden ilmasto- ja luontobarometrien tulokset kertovat, että enemmistö suomalaisista kannattaa ilmastotoimia ja tunnistaa luontokadon riskinä esimerkiksi ruoantuotannolle, kansanterveydelle, huoltovarmuudelle ja taloudelle. Suomen tulisi tukea komission esitystä. Enempää lisäaikaa tai lisämuutoksia ei tarvita. Suomalaiset yritykset pystyvät tätä noudattamaan, eikä Suomen huoltovarmuus tai kilpailukyky tästä kärsi. Kansallinen lainsäädäntökin saadaan valmiiksi kohtuullisessa ajassa.

Suomen ympäristökeskus näkee EU:n ja Suomen tarvitsevan enemmänkin vastaavaa lainsäädäntöä, joka edistää maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden saavuttamista, ennallistamisasetuksen luontotavoitteita, yritysten ilmasto- ja luontovastuuosaamista sekä kulutuksen hiili- ja luontojalanjälkien kohtuullistamista.

Tutkimusprofessori — Anu Lähteenmäki-Uutela

Pääjohtaja — Leif Schulman

Liitteet esitys
Jakelu YmV@eduskunta.fi
Tiedoksi -

Asiakirja: **SYKE/2025/2173-2 Syken asiantuntijalausunto ja esitys UJ 28/2025 vp - U 12/2022 vp ympäristövaliokunnan kokoukseen 7.11.2025**

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Anu Lähteenmäki-Uutela, Suomen ympäristökeskus, oikeudenmukaisuus ja toimijuus

Signed By:Leif Schulman
Signed at:2025-11-06 11:20:39 +02:00
Reason:I approve this document

Signed By:Anu Lähteenmäki-Uutela
Signed at:2025-11-06 10:19:24 +01:00
Reason:I approve this document

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **syke.fi**